

2.1.1.2.7 Privaatrechtelijk (Eigendom)

Het wordt verondersteld dat de geschiedenis van landeigendom c.q. eigendom-grenzen, d.w.z. dat land exclusief bezit kan zijn, terug gaat tot de tijd dat de mens overschakelde van een nomadische levenswijze naar een gevestigd landbouwersbestaan.

Maar sommigen zien eigendom reeds eerder zich ontwikkelen, vanuit de plaatsen die nomaden kozen om hun doden te begraven: gemarkeerd door megalieten, werden ze plaatsen waar de nomaden naar terugkeerden om eer aan hun voorvaders te bewijzen; daarrond werden palissades opgetrokken om buitenstaanders te weren. Vanuit die kerkhoven ontwikkelden zich heiligdommen en tempels, ook zonder dat er noodzakelijkerwijze doden onder begraven waren. Dat alles leidde tot de notie van territorium (een lijn rond land) en niet langer dat van vector (een lijn doorheen land), waarrond grensstenen de scheiding markeerden tussen zij die geloofden en zij die dat niet deden, de identiteit van de eersten verenigend en onderscheidend van de niet-gelovigen.¹ Voor 17e eeuwse Engels filosoof Thomas Hobbes vormde (grond)bezit en dus de strikte begrenzing ervan, zelfs de basis van elke samenleving, en het sociaal contract dat de menselijke relaties vreedzaam en civiel lieten verlopen.

In hoeverre het bezit van grondeigendom niet absoluut is en dus de grens in een bepaalde graad doorlaatbaar, verschilt van land tot land. We onderscheiden in het recht van doorgang van de erf dat wandelaars (eventueel) hebben en dat wat burens van elkaar moeten toelaten. Daarbij speelt telkens de grensbepaling een rol.

¹ Th. Nail, *Theory of the border*, Oxford, 2016, 60; N. Hayes, *The book of trespass. Crossing the lines that divide us*, London, 2021, 99.

Een bijzondere juridische grensbepaling wordt in het oud-IJslandse *Landnámabók* verhaald: de eerste kolonisten tijdens de Middeleeuwen bepaalden en bakenden hun grondeigendom af door bij zonsopgang een vuurstapel aan te steken en dan naar het westen te lopen. Hierbij stak men, zodra de vorige stapel bijna niet meer te zien was, telkens een nieuwe aan, en dit zolang tot de zon onderging, waarna men een tweede grensteken oprichtte. Voor vrouwen gold de regel dat ze zoveel landeigendom konden bezitten als tot waar ze een tweejarige vaars van zonsopgang tot zonsondergang konden voeren: A. Henrikson, *Isländsk historia*, Trondheim, 1989, 17.